

Valmiina koesoittoon

Kokemuksia valmistautumisesta ensimmäiseen
orkesterikoesoittoon

Aki Minkkinen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2019

Musiikin koulutus
Musiikkipedagogi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutus
Musiikkipedagogi

MINKKINEN, AKI:
Valmiina koesoittoon
Kokemuksia valmistautumisesta ensimmäiseen orkesterikoesoittoon

Opinnäytetyö 38 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2019

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan musiikinopiskelijan valmistautumista ensimmäiseen orkesterikoesoittoon. Tähtäimessä oli koesoitto, joka järjestettiin 04.11.2018 Turun konserttitalolla.

Opinnäytetyössä käsitellään koko valmistautumisprosessia, harjoittelua sekä koesoittopäivän tapahtumia. Opinnäytetyön loppuraportissa analysoidaan oma onnistuminen koesoitossa.

Työn päämääränä oli selvittää, mitkä kaikki asiat tulee ottaa huomioon koesoittoon valmistautuessa, millainen valmistautumisprosessi on ja mitä koesoitossa menestymiseen vaaditaan.

Asiasanat: klarinetti, harjoittelu, koesoitto, orkesteripaikat, sinfoniaorkesteri

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts, Music
Option of Music Pedagogy

MINKKINEN, AKI:
Ready for Audition
Experiences of Preparing for the First Orchestral Audition

Bachelor's thesis 38 pages, appendices 2 pages
May 2019

The thesis examines the preparing process for the first orchestral audition from a clarinet student's perspective. The student's goal was an orchestral audition which was held on November 1st in 2018 at Turku Concert Hall.

This work is focused on preparing and practising for the audition and it gives detailed information about what happened on the audition day. Finally, the student's performance is analysed.

The primary goal of the work was to clarify which aspects should be considered when preparing for the audition and what it takes to succeed in auditions.

Key words: clarinet, practising, audition, orchestral excerpts, symphony orchestra

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	KOESOITTO	6
3	HARJOITTELU	8
	3.1 Harjoitteluvinkkejä	9
	3.2 Esiintymisjännitys	13
	3.3 Tavoitteen asettelu	13
	3.4 Orkesterimuusikolta vaadittavat asiat	15
4	KOESOITON OHJELMA	16
	4.1 Orkesteripaikat.....	16
	4.1.1 Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 6, F-duuri, op. 68	16
	4.1.2 Zoltán Kodály: Galantalaistanssit.....	18
	4.1.3 Felix Mendelssohn: Kesäyön unelma, scherzo	19
	4.1.4 Ottorino Respighi: Pini di Roma: Pini del Gianicolo	21
	4.1.5 Dmitri Šostakovitš: Sinfonia nro 9, Es-duuri, op. 70	22
	4.1.6 Jean Sibelius: Sinfonia nro 1, e-molli, op. 39	23
	4.1.7 Igor Stravinsky: Tulilintu	25
	4.2 Pakollinen tehtävä: W. A. Mozartin klarinettikonsertto, K. 622	27
	4.3 Kamarimusiikkitehtävä: Carl Nielsen: Puhallinkvintetto, op. 43	28
5	ORKESTERIAKATEMIA	29
6	KOESOITTORAPORTTI	30
	6.1 Ilmoitus koesoitosta	30
	6.2 Koesoittopäivä	30
	6.2.1 Soittojärjestyksen arvonta	32
	6.2.2 Ensimmäisen kierroksen ohjelma	32
	6.2.3 Järjestelyt koesoittopaikalla.....	32
7	ARVIO OMASTA SUORITUKSESTA	34
8	POHDINTA	36
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	38
	Liite 1. Koesoitto kutsu	38
	Liite 2. Lista orkesteripaikoista	39

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe syntyi kesällä 2018 harjoitellessani orkesterikoesoitoissa soitettavia otteita orkesterikirjallisuudesta. Kaipasin harjoitteluni tueksi konkreettista tavoitetta, jotta harjoittelu pysyisi mahdollisimman mielekkäänä. Syyskuussa 2018 Turun Filharmoninen orkesteri ilmoitti etsivänsä klarinetin äänenjohtajan sijaista kevätkaudelle 2019, joten toivottu tavoite ilmestyi sopivaan aikaan. Koesoitto järjestettäisiin marraskuun alussa, joten aikaa valmistautumiseen oli noin kaksi kuukautta. Valmistautumisprosessin yhteydessä kypsyi myös ajatus tämän opinnäytetyön teosta.

Koesoitto herättää muusikoissa monenlaisia ajatuksia. Muusikot valitaan orkestereihin koesoittojen kautta, joten niihin on syytä asennoitua oikein ja panostaa riittävästi. Koesoitto on muusikoille useimmiten suuri ponnistus, jota varten harjoitellaan paljon. Musiikinopiskelijana koesoittoihin voi liittyä paljon kysymyksiä, eikä kaikkiin niihin voida antaa selvää vastausta. Parhaat vastaukset sain tarttumalla toimeen ja menemällä ensimmäiseen orkesterikoesoittoon.

Kilpailu sinfoniaorkestereiden työpaikoista on kovaa, ja suomalaiset orkesterit houkuttelevat koesoittoihin paljon hakijoita myös ulkomailta. Pitkäjänteisellä harjoittelulla, oikeanalaisella tavoitteen asettelulla ja huolellisella valmistautumisella edesauttaa omia menestymismahdollisuuksiaan koesoitoissa.

2 KOESOITTO

Koesoitto on rekrytointitilaisuus, jossa haetaan avoimena olevaan muusikon toimeen parhaiten soveltuvaa soittajaa (Suomen Muusikkojen Liitto: koesoittoisuus). Hyväksyty koesoitto on edellytys orkesterin jäseneksi pääsemiseksi. Koesoittoikätyännöt vaihtelevat maittain, ja valintaprosessit saattavat olla hyvinkin erilaisia. Orkestereilla on vapaus valita, kenet he haluavat kutsua koesoittoon. Ennen varsinaista koesoittoa orkesteri voikin suorittaa esikarsinnan, jolloin vain osa hakijoista kutsutaan varsinaiseen koesoittoon. Koesoittoilautakunnan kokoonpano vaihtelee, mutta yleensä paikalla ovat orkesterin intendentti, ylikapellimestari, konserttimestari, kyseisen soitinryhmän jäsenet sekä soitinryhmien äänenjohtajat orkesterin omien sopimusten mukaisesti (Koesoittoisuus).

Internetin ansiosta tieto koesoittoista leviää maailmalle melko nopeasti. Internetissä on koesoittoihin keskittyviä sivustoja, jonne kootaan ilmoituksia tulevista koesoittoista. Myös sosiaalisen median kautta tieto tavoittaa ihmiset ympäri maailmaa.

Useimmissa orkesterikoesoittoissa on käytössä sermi soittajan ja koesoittoilautakunnan välillä. Tämän näkösuojan avulla pyritään turvaamaan hakijoiden tasapuolinen kohtelu. Muusikkojen liiton koesoittoisuuksista käy ilmi, että sermiä suositellaan käytettävän ainakin ensimmäisellä kierroksella. Riippuen hakijoiden määrästä, sermi on mahdollinen myös toisella kierroksella. Lopullisen päätöksen sermin käytöstä tekee koesoittoilautakunta.

Hyväksytyä koesoittoa seuraa koeaika. Koeajalla katsotaan muusikon sopeutuminen orkesteriin ja kiinnitetään huomioita niihin soittamisen puoliin, joita ei koesoitossa tullut esiin. Toisinaan koesoittoilautakunta voi keskeyttää koesoittoa ja päättää olla valitsematta ketään, mikäli koesoittoilautakunnan mielestä orkesteriin sopivaa soittajaa ei ollut koesoitossa tarjolla. Suomalaisten orkesterien koeajan pituus on yleensä kolme kuukautta (Pohjannoro 2010, 17). Tarkastellessani viime kuukausien aikana julkaistuja koesoittoilmoituksia, oli lähes kaikissa tehtävissä kuuden kuukauden mittainen koeaika.

3 HARJOITTELU

Harjoittelu on muusikon perustyötä. Oikeanlainen ja itselle sopiva harjoittelutekniikka on työkalu, joka mahdollistaa teosten nopean edistymisen sekä tehokkaan oppimisen. Joidenkin pedagogien mielestä vääränlainen harjoittelu on esiintymisjännityksen suurin syy (Arjas 1997, 123). Suositelluista harjoittelumääristä on olemassa monta erilaista näkemystä, mutta yleisesti määrää tärkeämpänä asiana pidetään harjoittelun laatua. Opettajien tärkeimpänä tehtävänä nähdäänkin usein toimivien harjoittelutapojen löytäminen. Oikeanlainen harjoittelu edistää ohjelmiston valmistumista ja vahvistaa sitä kautta myös itseluottamusta. Itseluottamus on myös tärkeä tekijä esiintymisjännityksen voittamisessa (Maijala 2003, 137).

Uuden lukukauden alkaessa päätin pohtia omaa harjoitteluani ja sitä, kuinka voisin harjoitella aiempaa tehokkaammin. Olin huomannut, että viime vuosina olin harjoitellut määrällisesti melko paljon, mutten aina kovin tehokkaasti. En kuitenkaan vielä syyskuussa koulujen jatkuessa toteuttanut suurempaa muutosta harjoitteluuni vaan jatkoin vanhalla tavalla. Keskimääräinen harjoittelumääräni päivää kohden on noin kolme neljä tuntia päivässä. Tuon määrän olen pilkkonut pienempiin osiin ja pyrkinyt harjoittelemaan niin, että kaikkia soiton osa-alueita tulee harjoiteltua pieniä määriä päivittäin. Olen pyrkinyt pitämään yhden vapaapäivän viikossa, jotta lihaksisto ja mieli pystyvät palautumaan.

Aamuharjoittelu on ollut viikkorunkoni kulmakivi koko opiskeluideni ajan. Olen huomannut, että aamuisin tapahtuva harjoittelu on osoittautunut minulle tehokkaimmaksi ja laadultaan parhaaksi. Aloitan harjoittelun noin 30 minuutin mittaisella lämmittelyllä. Lämmittelyt koostuvat ääniharjoituksista, pitkistä äänistä sekä asteikkojen soitosta. Kehon lisäksi lämmittelyssä on myös tärkeä saada aivot mukaan harjoitustilanteeseen. Lämmittelyihin ei ole olemassa yhtä ja oikeaa toimintatapaa, vaan jokaisen muusikon on löydettävä siihen omat tapansa.

Lokakuun 2018 aikana päätin lyhentää yksittäisen soittoharjoittelujakson pituutta. Koesoitto lähestyi ja tiedostin, että tarvitsin parempaa jäsentelyä harjoitteluuni, jotta kaikkia orkesteripaikkoja tulisi harjoiteltua yhtä paljon. Aiemmin olin jakanut

harjoitteluni 45 minuutin mittaisiin jaksoihin ja jaksojen välissä pitänyt noin 15 minuutin mittaisen tauon. Päätin siirtyä lyhyempään, noin 30 minuutin yhtämittaiseen harjoittelujaksoon, jota seuraa lyhyt, enintään viidentoista minuutin mittainen tauko. Taukojen aikana pyrin juomaan vettä, syömään hieman välipalaa sekä poistumaan hetkeksi harjoitteluluokasta.

Harjoittelun suunnittelun lisäksi toinen syy, jonka vuoksi päätin siirtyä lyhyempään harjoittelujaksoon, oli keskittymiskyyni tai tarkemmin sanottuna sen puute. Musiikin alalla huippusuoritus vaatii hyvän keskittymiskyvyn (Arjas 1997, 52). Keskittymisen on oltava erinomaisella tasolla myös harjoiteltaessa. Uskon, että siirtyminen lyhyempään harjoittelujaksoon paransi keskittymiskykyäni, edisti soittoni laatua ja auttoi harjoittelun jäsentelyssä. Ilman tätä harjoittelun muutosta uskon, että koesoittoon valmistettava ohjelmisto ei olisi valmistunut aikataulun mukaan. Voi olla, että palaan jossain vaiheessa takaisin pidempään harjoittelujaksoon.

3.1 Harjoitteluvinkkejä

Kuuluisa viulupedagogi Ivan Galamian jakaa esiintymiseen tähtäävään harjoittelun kolmeen eri jaksoon. Näitä jaksoja ovat teoksen rakennusaika, tulkinta-aika ja viimeisenä esitysaika, jolloin harjoitellaan teoksen esittämistä (Galamian 1990, 76, 80, 81). Yhdysvaltalainen Jason Heath esittelee teoksessaan *Winning the Audition* harjoitteluvinkkejä, jotka hän on kerännyt koesoitossa menestyneiltä muusikoilta (Heath 2016, 29). Seuraavissa kappaleissa käsitelen Heathin esittelemiä harjoitustekniikoita. Osa harjoitteluvinkeistä oli minulle tuttuja ja osa vieraita. Tutustuin teokseen vasta koesoiton jälkeen, joten osaa harjoitteluvinkeistä en päässyt kokeilemaan vielä käytännössä.

Hitaasti harjoittelu

Hitaasti harjoittelu on useimmille muusikoille tuttu tapa aloittaa uuden teoksen tai orkesteripaikan harjoittelu. Mikäli jokin paikka teoksessa ei vielä luonnistu tavoitetempossa, saa lähes varmasti kuulla ohjeen harjoitella kyseistä paikkaa hitaasti. Kaikki opettajani ovat puhuneet minulle hitaasti harjoittelusta ja

korostaneet sen merkitystä. Myös kaikki Heathin kirjaan kommentoineet muusikot kertoivat, että teosten hitaasti harjoittelu oli oleellinen osa heidän harjoitteluaan kun he valmistautuivat koesoittoon. Hitaasti harjoittelu mahdollistaa pienten yksityiskohtien huomioimisen, mikä voi olla vaikeaa, jos yrittää soittaa harjoiteltavaa paikkaa vain oikeassa tempossa, eikä paikka ole vielä hallinnassa.

Uskon, että moni musiikinopiskelija itseni tavoin on harjoitellut hitaasti, mutta ei ole ajatellut, että siihenkin on olemassa erilaisia tekniikoita. Harjoittellessa orkesteripaikkoja tai muuta ohjelmistoa hitaasti, on tärkeä kiinnittää huomiota, että säilyttää temposta huolimatta musiikin muodon ja karaktäärin eikä tee asioita eri tavalla kuin oikeassa tempossa soitettaessa, kuten muuta ilman virtausta tai jousikäden liikettä.

Toinen minulle uusi tapa harjoitella hitaasti oli, että teeskentelee soittavansa harjoiteltavaa paikkaa aina ensimmäistä kertaa. Harjoiteltava paikka tulee kerrata kymmenen kertaa. Nopean paikan harjoitteluun voi myös käyttää harjoittelutapaa, jossa valitaan päivä, jolloin pyrkii soittamaan orkesteripaikan sen oikeassa tempossa. Tätä tavoitetta varten laaditaan taulukko, johon merkitään päiväkohtainen metronomilukema, joka on kunkin harjoittelupäivän välitavoite. Aluksi tempon ollessa hyvin hidas, tämä harjoittelutapa aiheuttaa sen, että harjoiteltava teos ei välttämättä ole tunnistettavissa.

Neljäs tekniikka hitaasti harjoitteluun on harjoitella niin, että soittaa yhden nuotin sekunnissa. Tarkoituksena on soittaa jokainen nuotti orkesteripaikasta alusta loppuun saakka. Tällä harjoittelutavalla jokainen ääni tulee huomioiduksi ja harjoiteltua. On tavallista, että tietyt paikat jäävät harjoittelun yhteydessä vähemmälle huomiolle, millä voi olla seurauksensa.

Äänitä itseäsi

Oman soiton äänittäminen, videoiminen sekä tallenteiden katselu ja kuuntelu ovat monelle muusikolle vastenmielisiä asioita. Videokuva paljastaa asioita, joita emme ehkä haluaisi nähdä. Toisaalta, oman soiton katsominen voi myös vahvistaa itseluottamusta, sillä videolta voi huomata, että oma epävarmuus ei välttämättä välitykään yleisölle (Arjas 1997, 121). Omien tallenteiden katselu ja

kuunteleminen ovat loistavia oppimistilanteita, sillä niiden avulla saa selville, mitä asioita tulee harjoitella. Olen myös huomannut, että harjoitellessani äänityslaitteen olemassaolo saa minut keskittymään paremmin. Tarpeeksi kokenut äänittäjä tuskin kiinnittää merkittävästi huomiota äänityslaitteen olemassaoloon.

Tempokäsitys

Metronomia pidetään yleisesti erittäin hyödyllisenä apuvälineenä. Metronomin avulla on helpompi opetella käsittelemään tempoa. Tempo ja rytminkäsittely ovat asioita, joihin koesoittolautakunta myös kiinnittää huomiota koesoiton alusta alkaen. Metronomia voi hyödyntää monellakin eri tavalla. Yksi keino on kirjoittaa jokaiseen orkesteripaikkaan niiden todelliset esitystempot. Tämän jälkeen orkesteripaikka soitetään ilman metronomia ja tämän jälkeen tarkistetaan metronomista tempo ja pohditaan, kuinka lähelle oikeaa tempoa päädyttiin. Lopuksi orkesteripaikkaa soitetään muutama minuutti metronomin kanssa ja sitten ilman metronomia. Metronomin kanssa soittaessa voi olla myös hyvä kokeilla äänittämistä, sillä tallenteelta voi kuulla, soittaako metronomin kanssa samassa tempossa.

Harjoittele isossa tilassa

Muusikot harjoittelevat usein pienissä harjoitteluluokissa, joiden akustiikka ei palvele musiikkia. Pienissä harjoitteluluokissa oma soitto saattaa kuulostaa oudolta ja omaa soittotapaa saattaa alkaa muuttaa tilan vuoksi. Orkesterissa soittaessa oma nyanssi on suhteuttava tilaan ja kaikkeen siihen, mitä ympärillä tapahtuu.

Suuressa tilassa vireen merkitys korostuu. Siksi kuuntelemiseen on kiinnitettävä paljon huomiota. Muusikkona on tiedostettava, että soittaessaan kuulee soittimen äänen aivan eri kulmasta kuin yleisössä istuvat. Suuressa tilassa dynamiikka- skaalaa voi laajentaa, sillä usein isompi tila mahdollistaa voimakkaiden ja hiljaisten nyanssien ääripäät.

Kehitä tyylipaletteja

Varsinaisen soittotaidon lisäksi muusikolta vaaditaan myös taitoa tyylinmukaiseen soittoon (Pohjannoro 2010, 8). Eri tyyli-lajien sujuva hallinta onkin

yksi orkesterimuusikon tärkeimpiä taitoja. Pohjannon raportista käy ilmi, että juuri kyvyssä soittaa luontevasti eri tyyleissä esiintyy kapellimestareiden mukaan eniten puutteita tällä hetkellä.

Yksi helpoimpia tapoja laajentaa musiikin tyyliintuntemusta on kuunnella paljon musiikkia. Samasta teoksesta olisi hyvä kuunnella useita erilaisia tulkintoja, kiinnittää huomioita yhtäläisyyksiin sekä eroihin ja pyrkiä muokkaamaan oma näkemyksensä. Orkesterisoittajan taitoihin kuuluu myös kompromissien teko ja omien tulkintojen muokkaaminen nopeallakin aikataululla.

Visualisointi

Koesoittoihin ja muihin paineenalaisiin tilanteisiin voi valmistautua muutenkin kuin pelkällä soiton harjoittelulla. Yksi tällainen tekniikka on visualisointi eli havainnollistava kuvittelu. Visualisoidessa ihminen pyrkii näkemään asioita mielessään. Päivi Arjas kertoo kirjassaan, kuinka pianisti Karl Leimer piti visualisointia opettelu lähtökohtana. Teos tuli visualisoida ja opetella ulkoa ennen varsinaisen harjoitteluprosessin aloittamista (Arjas 1997, 80). Teosten harjoittelun lisäksi visualisoinnin avulla voi kuvitella itsensä lavalle soittamassa orkesteripaikkoja koesoittoautakunnalle. Henkisesti voi olla helpompaa mennä koesoittoaikalle, kun on mielessään jo aiemmin käynyt siellä.

Epämukavuustekijöiden harjoittelu

Yksi keino kehittää omaa soittotaitoaan on harjoitella omaa ”huonointa soittoaan”. ”Huonoimman soiton” kehittämiseen voi oman mielikuvituksen avulla kehitellä loputtomasti erilaisia keinoja. Keinoja voivat olla esimerkiksi herääminen keskellä yötä soittamaan orkesteripaikkalista läpi, juokseminen portaat ylös ja alas ja palaamalla takaisin soittamaan tai oman soiton äänitys ilman lämmittelyä. Jos kykenee soittamaan orkesteripaikat onnistuneesti ilman lämmittelyä, väsyneenä tai fyysisen rasituksen jälkeen, on myös todennäköisempää, että ne sujuvat myös paremmin valmistautuneena.

Soita ihmisille

Kun ohjelmisto on tarpeeksi hyvässä kunnossa, on aika aloittaa Galamianin ”esitysaika” (Galamian 1990, 76, 80, 81). Olen huomannut, että soittaessani

jollekin ihmiselle keskityn paremmin. Ihmisille soittaminen ja äänittäminen voivat olla yhdistettynä erittäin tehokas harjoittelutapa.

Löydä tasapaino

Soittamisen lisäksi elämässä on hyvä olla muutakin sisältöä. On tärkeää levätä, syödä, harrastaa liikuntaa sekä viettää aikaa ystävien ja läheisten kanssa, jotta henkinen, psyykkinen ja fyysinen hyvinvointi ovat hyvässä tasapainossa. Hyvän tasapainon löytämisessä voi auttaa se, ettei yritä muuttaa liikaa omaa elämäntyyliä valmistautumisprosessin ajaksi ja säilyttää hyväksi katsotut tavat.

3.2 Esiintymisjännitys

Esiintymisjännitys on yleinen ilmiö muusikoiden keskuudessa. Epäilemättä suurin osa muusikoista jännittää ainakin joskus. Jännityksen oireita voivat olla esimerkiksi nopeutunut pulssi, verenpaineen nousu, vapina, hikoilu, tiheät wc-käynnit, keskittymisvaikeudet sekä muistihäiriöt (Irving, 46-47). Koesoittoihin voi liittyä vielä ylimääräistä painetta ja stressiä, sillä paine työpaikan saannista voi olla kova.

Esiintymisjännitys nähdään usein kielteisenä asiana ja se saatetaan kokea ongelmaksi. Toiselta näkökannalta tarkasteltuna esiintymisjännitys nähdään asiana, joka valmistaa muusikkoa esiintymiseen. Ilman minkäänlaista jännitystä esiintyminen voi tuntua vaikealta. Esiintymisjännitystä on mahdoton poistaa, eikä se välttämättä ole tarpeellistakaan. Oleellisempaa on pohtia jännittämisen syitä, tunnistaa ne ja opeteltava hallitsemaan niitä. Päivi Arjaksen mukaan jännityksestä johtuvien syiden tunteminen ei poista ongelmaa mutta auttaa ymmärtämään reagoimistamme paremmin (Arjas 1997, 16).

3.3 Tavoitteen asettelu

Koesoittoon valmistautuminen oli kuukausien mittainen projekti. Vielä pari vuotta sitten en uskonut omiin menestymismahdollisuuksiini koesoittoissa, joten lykkäsin ensimmäiseen koesoittoon osallistumistani ja jatkoin harjoittelua. Kevään ja

kesän 2018 aikana ajatus koesoitosta kypsyi ja päätin, että seuraavan koesoittoilmoituksen tullessa olisi aika ottaa haaste vastaan. Muutamat klarinetistikollegat olivat sanoneet, että myös koesoittotilanteesta tulee saada kokemusta, jotta tietää, kuinka siellä täytyy toimia. Tämä asia vaikutti myös osaltaan päätökseeni.

Orkesterikoesoittoon valmistautuminen oli minulle uusi asia. Aloittaessani valmistautumiseni en osannut suunnitella kovin tarkasti, mitä piti harjoitella ja kuinka paljon. Koska minulla oli monta harjoiteltavaa orkesteripaikkaa, tulisi ajankäyttöä ja harjoittelua suunnitella aiempaa paremmin.

Ilman tavoitteita harjoittelu voi muuttua tehottomaksi ja päämäärättömäksi. Parhaimmillaan oikein mitoitettut tavoitteet lisäävät harjoittelun tehokkuutta (Arjas 1997, 101). Motivaation ylläpito voi olla vaikeaa, jos ei ole mitään konkreettista, mitä kohti pyrkii. Aloittaessani valmistautumiseni tähän orkesterikoesoittoon aloin pohtia syvemmin tavoitteita ja niiden asettelua. Tavoitteet ovat olleet aina osa musiikkiopintojani, mutta kovin syvällisesti en ole niitä aiemmin pohtinut.

Monen urheilijan suurin tavoite on voittaa olympiakultaa omassa lajissaan. Monet urheilijat puhuvat omista tavoitteistaan ja unelmistaan avoimesti eivätkä he pelkää kertoa julkisestikaan, mihin he harjoittelullaan tähtäävät. Myös monella muusikolla on tavoitteensa, mutta niistä ei samalla tavoin puhuta julkisesti. Muusikot tai urheilijat, jotka kertovat avoimesti omat tavoitteensa, saattavat kohdata lannistavaa ja epäilevää käytöstä, jos ympärillä olevat ihmiset eivät usko tavoitteiden saavuttamiseen.

Koesoitot eivät ole säännöllisiä. Koesoittoja järjestetään sitä mukaa, kun muusikoita esimerkiksi eläköityy, jää virkavapaalle, sairauslomalle tai siirtyy muihin työtehtäviin. Joinain vuosina koesoittoja saattaa olla useita, ja sen jälkeen voi olla pitkä tauko, jolloin koesoittoja ei järjestetä lainkaan. Koesoittojen epäsäännöllisyydestä johtuen on tärkeää olla valmiina, valmistautua huolella ja osallistua niihin.

Mentaalivalmentaja Erik Bertrand Larssenin mukaan tavoite ei koskaan tehoa, jos se ei vaikuta tunteisiin (Larssen 2014, 79). Tavoitteen asettelussa on tärkeää,

että on pidemmän ajan tavoite sekä lyhyemmälle aikavälille ajoittuvia välitavoitteita. Tavoitteita on myös hyvä kirjata ylös ja pohtia keinoja, millä ne voi saavuttaa. Entinen pikaluistelija Mika Poutala kehottaa kirjoittamaan tavoitteen ylös, jotta se on konkreettisesti muistuttamassa olemassaolostaan (Poutala 2015, 75).

3.4 Orkesterimuusikolta vaadittavat asiat

Orkesterimuusikolta vaaditaan erinomaista soittotaitoa. Klarinetistin näkökulmasta tarkasteltuna erinomainen soittotaito koostuu soundista, intonaatiosta, rytminkäsittelystä, hyvästä hengitystekniikasta, sormitekniikasta sekä selkeästä ja riittävän nopeasta artikulaatiosta.

Sinfoniaorkesterien ohjelma vaihtuu viikoittain, ja paljon erityylyisiä teoksia tulee harjoitella ja omaksua lyhyellä aikataululla. Orkesterin harjoitusviikkoa varten ei ole useinkaan kovin paljon henkilökohtaista harjoittelu-aikaa, minkä vuoksi on tärkeää löytää itselleen oikeanlaiset työvälineet, joiden avulla uusien teosten omaksuminen ja harjoittelu onnistuvat tehokkaasti.

Hyvästä stressin- ja paineensietokyvystä on hyötyä kaikissa eri ammateissa. Myös muusikot tarvitsevat tätä taitoa. Orkesterimuusikot tarvitsevat työssään lisäksi sosiaalisia taitoja, eikä niiden osuutta sovi väheksyä, sillä monikymmenpäiseen soittajajoukkoon mahtuu paljon erilaisia ihmisiä, jotka toimivat ja käyttäytyvät eri tavalla. Urheiluhaastatteluissa voittaneen joukkueen pelaajilta kysytään usein, mitkä asiat vaikuttivat joukkueen menestykseen. Vastauksena pelaajat kertovat usein, että jokainen joukkueen pelaaja tiesi oman roolinsa. Myös sinfoniaorkesterissa jokaisella soittajalla on oma roolinsa ja jokainen soittaja on osa suurempaa kokonaisuutta. Parhaimmillaan sinfoniaorkesteri on kuin voittava urheilujoukkue, jossa kaikki ovat mukana tekemässä yhteistä asiaa ja jokainen tiedostaa oman paikkansa.

4 KOESOITON OHJELMA

Turun filharmonisen orkesterin koesoiton ohjelma koostui tällä kertaa orkesteripaikoista, pakollisesta teoksesta sekä kamarimusiikkitehtävästä. Pakollinen teos oli W. A. Mozartin klarinettikonsertto ja siitä sen ensimmäinen sekä toinen osa. Kamarimusiikkitehtäväksi oli valittu Carl Nielsenin säveltämä puhallinkvintetto ja siitä sen ensimmäinen osa.

4.1 Orkesteripaikat

Orkesteripaikat ovat katkelmia sinfoniaorkestereiden ohjelmistorepertuaarista. Orkesteripaikat voivat olla sooloja tai muuten sopiviksi katsottuja katkelmia, joiden avulla pyritään mittaamaan hakijoiden osaamista koesoitossa. Orkesteripaikkojen avulla koesoittolautakunta arvioi esimerkiksi hakijan soundia, rytminkäsittelyä, virettä, ilmaisuja, artikulaation toimivuutta ja sormitekniikkaa. Orkesteripaikkojen suvereeni hallinta on edellytys koesoitossa menestymiseen.

Etsiessäni viimeaikaisten klarinetin orkesterikoesoittojen orkesteripaikkalista huomasin, että soitettavat orkesteripaikat ovat melko vakiintuneita. Tietty orkesteripaikat tulevat vastaan lähes jokaisessa koesoitossa. Toisinaan koesoittoihin voidaan valita myös katkelmia harvemmin soitetuista teoksista. Seuraavissa kappaleissa esiintyvät orkesteripaikat olivat Turun koesoiton ohjelmassa.

4.1.1 Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 6, F-duuri, op. 68

Ludwig van Beethovenin sinfoniat ovat sinfoniaorkestereiden keskeistä ohjelmistoa. Beethovenin kuudes sinfonia sisältää useita klarinettisooloja, joita myös usein soitetaan koesoitossa. Beethovenin kuudennen sinfonian orkesteripaikat mittaavat hyvin muun muassa hakijan soundia ja fraseerausta.

1a) Beethoven — Symphonie No. 6
Klarinette I in B L. van Beethoven: Symphony No. 6

2. Solo
418 dolce p dolce
432 f

KUVA 1: Beethoven: Sinfonia nro 6, osa 1. Tahdit 418-445.

Alkaessaan harjoitella Beethovenin sinfonioiden orkesteripaikkoja on tärkeä tiedostaa Beethovenin dynaaminen skaala, joka koostuu neljästä eri tasosta. Ne ovat forte, piano, fortissimo ja pianissimo (Osborn 1999). Beethovenin musiikin nuottikuva saattaa näyttää ulkoisesti helpolta, mutta sisältää runsaasti haasteita äänen kirkkauden, puhtauden ja fraseerauksen osalta.

Beethovenin kuudennen sinfonian ensimmäinen osa sisältää muutamia lyhyitä sooloja. Varsinainen koesoittopaikka, pääsoolo, alkaa harjoituskirjaimesta K ja päättyy tahtiin 492. Soolo on haasteellinen kolmesta eri syystä. Ensimmäinen haaste liittyy ilman riittävyteen. Toinen haaste on kielitys ja oikeanlaisen artikulaation löytäminen. Osan lopussa on diminuendo, jonka onnistunut toteuttaminen on haastavaa. (Hadcocock 1999, 16-17.) Lautakunta kiinnittää tähän huomiota, sillä taitava soittaja saa sen kuulostamaan helpolta ja vaivattomalta. Soolon yleinen virhe on soittaa kuudestoistaosanuotit liian nopeasti. On myös ehdottoman tärkeää, että diminuendon vuoksi tempo ei hidastu ja nuottien mitta ei pidenny.

470 f p f dolce
482 f f f dim.
490 pp

KUVA 2. Beethoven: Sinfonia nro 6, osa 1. Tahdit 470-492.

Kuudennen sinfonian toisen osan solo on myös yleinen koesoittopaikka. Koesoitoissa lautakunta kuuntelee hakijan soitossa tyylinmukaisuutta ja soundia.

1b)

KUVA 3. Beethoven: Sinfonia nro 6, osa 2. Tahdit 68-77.

Kolmannen osan solo on lyhyt ja se toistuu teoksessa. Soolossa on tärkeä pitää hallittu rytmistö ja välttää kiirehtimistä. Tahtien 131 ja 132 kahdeksasosanuotit vaativat nopeaa artikulaatiota. Tahdin 133 piano-nyanssi on haastava toteuttaa ja on käytännössä subito piano. Sitä on edeltänyt crescendo, joka voi tuntua haastavalta tullessa ylhäältä alaspäin.

1c)

KUVA 4. Beethoven: Sinfonia nro 6, osa 3. Tahdit 119-133.

4.1.2 Zoltán Kodály: Galantalaistanssit

Zoltán Kodály'n Galantalaistanssit on vuonna 1933 kantaesityksensä saanut orkesteriteos. Galanta oli kaupunki nykyisen Slovakian alueella, jossa Kodály vietti suurimman osan lapsuudestaan. Teos on hyvin kansanmusiikinomainen.

Suurin haaste Galantalaistanssien musiikillisessa toteutuksessa on ilmaisu. Solo vaatii erilaisia nyansseja ja nopeaa reagoitua. Aloitin harjoittelun kolmaskymmeneskahdesosanuoteista hitaasti metronomin kanssa.

Z. Kodály: Dances of Galánta

2) Dances of Galánta

Zoltán Kodály

in A

10 Lento $\text{♩} = 54$ 10 poco più mosso 11

f espr. *p*

34 *p* *f* poco string. poco a poco cresc.

39 *ff*

45 Cadenza *p* cresc. poco a poco *rall.*

46 *f* *p espr.* Andante maestoso $\text{♩} = 76-80$

KUVA 5. Kodály: Galantalaistanssit. Tahdit 10-51.

4.1.3 Felix Mendelssohn: Kesäyön unelma, scherzo

Saksalaisen Felix Mendelssohnin säveltämän Kesäyön unelman osa Scherzo on orkesteripaikka, joka soitetaan lähes poikkeuksetta koesoitoissa riippumatta siitä, etsitäänkö orkesteriin äänenjohtajaa vai tuttisoittajaa. Scherzo mittaa soittajan kielen toimivuutta sekä artikulaation tarkkuutta nopeassa tempossa.

Harjoittelun yhteydessä on hyvä tiedostaa, että klarinetin tekstuuri on harmonian täytettä ja huilu on instrumentti, jolla on päämelodia. Olen harjoitellut osaa yhdessä huilistin kanssa ja totesimme sen olleen hyödyllistä meille molemmille. Huilistin kanssa harjoittelun kautta sain myös ajatuksen ”huilumaisesta kepeydestä”, johon jatkossa yritän pyrkiä harjoitellessani osaa. Pelkkä klarinettistemman soitto ei välttämättä avaa osan kokonaisuutta kovin selkeästi.

Tämä orkesteripaikka on ollut harjoittelun alla jo pidemmän aikaa. Olen harjoitellut osaa hitaasti ja paljon metronomin kanssa. Erityisesti oikeanlaisen rentouden löytäminen ja artikulaation selkeys ovat osoittautuneet haastaviksi. Oma kielitykseni on myös melko hidas, ja olen tehnyt töitä asian kehittämiseksi. Uskon kuitenkin, että koesoitoissa koesoittolautakunta ei kuuntele sitä, kuka soittaa osan nopeimmin, vaan kiinnittää sen sijaan huomiota siihen, kuka soittaa osan hallitusti nopeassa tempossa hyvällä ja selkeällä artikulaatiolla.

Olen harjoitellut osan myös käyttäen tuplakieltä. Tuplakielellä soitettaessa tempo voi olla selkeästi nopeampi, sillä liian hitaassa tempossa tuplakielitys ei toimi. Totesin tuplakielen olevan tässä orkesteripaikassa epäkäytännöllinen ja vähentävän rentoutta. Tuplakielitys voi toimia jonkinlaisena hätäapuna, mutta koen, että tässä tilanteessa siitä ei ole merkittävää hyötyä.

3) F. Mendelssohn: Midsummer Night's Dream

in B Allegro vivace

The image shows a musical score for the Scherzo from Mendelssohn's Midsummer Night's Dream. It is in treble clef, 3/8 time, and the key signature has two sharps (B major). The tempo is marked 'Allegro vivace'. The score consists of five staves of music. The first staff starts with a piano (p) dynamic. The second staff has first and second endings. The third staff has a section marked 'A' and a second ending. The fourth staff has a 'cresc.' marking. The fifth staff has trills (tr) and a section marked 'B' with a 9-measure rest, ending with a fortissimo (sf) dynamic.

KUVA 6. Mendelssohn: Kesäyön unelma. Scherzo. Tahdit 1-59.

4.1.4 Ottorino Respighi: Pini di Roma: Pini del Gianicolo

Ottorino Respighin Rooman pinjat on neliosainen sinfoninen runo, joka on sävelletty vuonna 1924. Rooman pinjojen kolmas osa sisältää klarinettisoolon, joka on myös keskeistä koesoitto-ohjelmistoa.

Klarinettisoolo on kaunis, mutta sen toteutus ei ole helppoa. Soolon onnistunut toteutus vaatii kauniin äänenväriä ja hyvän legatolinjan säilyttämisen. Vaikka soolon tempomerkintä onkin Lento, on myös tärkeä pitää huolta temposta ja soittaa riittävän aktiivisesti. Laiska ja liian hidas tempo tekevät soittamisesta huomattavasti haastavampaa. Tempolla on myös suuresti vaikutusta ilman riittävyteen. Erilaisissa tempoissa harjoittelu oli yksi keskeisiä harjoittelutapoja.

4)

O. Respighi: Pini di Roma

O. Respighi: Pini di Roma

I PINI DEL GIANICOLO

Lento

I.

in La

ppressivo e dolcissimo come in sogno

pp

p

3

5

KUVA 7. Respighi: Pini di Roma. Pini del Gianicolo. Tahdit 1-18.

4.1.5 Dmitri Šostakovitš: Sinfonia nro 9, Es-duuri, op. 70

Šostakovitšin yhdeksännen sinfonian toinen osa alkaa klarinettsoololla. Osaan tulee löytää oikeanlainen sävy ja pyrkiä soittamaan legatot mahdollisimman sitkeästi ja linjakkaasti. Nuottiin merkityt crescendot ja diminuendot on tärkeä huomioida, sillä ne elävöittävät fraseerausta merkittävästi.

Harjoitellessani huomasin temponi olevan toisinaan liian hidas. Soolon alkua rytmittävät neljäsosatauot, joissa on tärkeä hengittää riittävästi.

D. Shostakovich: Symphony No. 9. 2nd Mov

5a) II

in A Moderato
Solo

28 *p*

7

13 [29] *mp*

20 *mp*

26 [30] *p*

33 *p*

40 [31] *mp*

47 [A]

54 [32] *cresc.* *f*

61 *p cresc.*

KUVA 8. Šostakovitš: Sinfonia nro 9, osa 2. Tahdit 1-62.

Sinfonian kolmas osa alkaa myös klarinettisoololla. On tärkeä lähteä osan alusta riittävän voimakkaalla ja itsevarmalla nyanssilla. Orkesterissa tempo voi luonnollisesti vaihdella merkittävästikin kapellimestareiden mukaan. Nopea tempo on ilman riittävyyden kannalta parempi.

Presto on tuottanut minulle paljon haasteita. Tahdit 1-17 tulisi soittaa yhdellä hengityksellä. Lisäksi kahdeksasosanuottien staccatojen tulisi olla kevyitä ja ilmavia. Kuudestoistaosanuottien tulee olla tasaiset ja hallitut.

5b) 14 D. Šostákovich: Symphony No. 9, 3rd Mov III

in A 49 Presto Solo *p*

5 *dimin.*

9 50 A *p* *cresc.*

13 *f*

17 51 5 52

KUVA 9. Šostakovič: Sinfonia nro 9, osa 3. Tahdit 1-25.

4.1.6 Jean Sibelius: Sinfonia nro 1, e-molli, op. 39

Jean Sibeliuksen ensimmäisen sinfonian ensimmäisen osan alku on poikkeuksellinen. Osa alkaa sooloklarinetilla ja patarummun vaimealla kuminalla. Riippumatta siitä, soittaako teosta orkesterissa vai koesoitossa, on tärkeä soittaa riittävän kuuluvalla mezzoforte-nyanssilla mutta kuitenkin pehmeästi. Riittävän voimakas lähtönyanssi luo myös kontrastia hiljaisempiin nyansseihin. Soolosta kuulee hyvinkin erilaisia tempoja. Sooloa ei usein johdeta ollenkaan.

Crescendot ja diminuendot ovat tärkeässä osassa fraseerauksessa ja draaman kaaren luomisessa. Klarinetti soittimena mahdollistaa äärimmäisen hiljaiset nyanssit ja kun patarumpukin lopettaa soittamisen, voi hiljaiset nyanssit soittaa todella hiljaa.

Harjoitellessani sooloa suurin haasteeni on ollut ilman riittävyys. Ilman oikeanlainen käyttö vaatii minulta vielä lisää harjoittelua. Myös sopivan tempon löytäminen vei aikansa.

6a) Jean Sibelius J. Sibelius: Symphony No. 1, 1st Mov
Symphony No. 1 in E Minor, Op. 39

mf *Andante, ma non troppo.* *del. espressivo* **Clarinetto I.**

pp *ppp* *morendo*

Allegro energico.

KUVA 10. Sibelius: Sinfonia nro 1, osa 1. Tahdit 1-32.

Jean Sibeliuksen ensimmäisestä sinfoniasta koesoittoon tuli valmistaa katkelma kolmannesta osasta Scherzo. Tämä orkesteripaikka on haastava, erityisesti, jos tempo on nopea. Mendelssohnin Kesäyön unelman Scherzo-osan tavoin nopeat staccato-paikat tulee soittaa hallitusti ja tismalleen oikeassa tempossa.

Aloitin osan harjoittelun hitaasti metronomin kanssa soittaen kahdeksasosat legatossa. Nopeassa tempossa soittaessa on tärkeää, että soitto kuulostaa hallitulta. Harjoittelin osan käyttäen tavallista kielitystä sekä tuplakielitystä.

6b)

J. Sibelius: Symphony No. 1, 3rd Mov

in B

Sibelius—Symphony No. 1 in E minor, Op.39

Clarinetto I.

KUVA 11. Sibelius: Sinfonia nro 1, osa 3.

4.1.7 Igor Stravinsky: Tulilintu

Turun koesoitossa yhtenä orkesteripaikkana oli Tulilintu ja sen osa Variation de l'oiseau de feu. Klarinetilla on osassa keskeinen rooli, mistä varmasti johtuu, että se on koesoitossa mukana. Klarinetilla on osassa melko paljon soitettavaa eikä juurikaan pidempiä taukoja. Osan haastavuus piilee nopeassa tempossa, nopeissa dynamiikan muutoksissa sekä erilaisissa aksenteissa ja korostuksissa. Stravinskyn tyylin huomioiden nämä aksentit on tärkeä saada ulos. Osa vaatii myös hyvää sormitekniikkaa. Vaikka osan tempo onkin nopea, on soiton tärkeää kuulostaa hallitulta.

On hyvä tiedostaa, että teos on baletti, joten tanssinomainen kepeys ja oikeanlaisen karakterin löytäminen on tärkeää jo harjoitteluvaiheessa. Uskon näiden olevan asioita, joihin myös lautakunta kiinnittää huomiota kuunnellessaan hakijoiden soittoa.

Tulilintu oli minulle tuttu teos, ja olin mukana soittamassa sitä muutama vuosi sitten Tampereen Musiikkiakatemia orkesteriperiodilla soittaen

kakkosstemmaa. Ykkös- ja kakkostemmat ovat keskenään melko erilaiset, mutta uskon, että tästä kokemuksesta oli joka tapauksessa hyötyä alkaessani harjoitella myös ykkösklarinetin stemmaa. Harjoittelun alkuvaiheessa keskityin soittamaan teosta hitaasti ja pyrin saamaan sormien liikeradat mahdollisimman hyvin haltuun. Opettajani antoivat minulle harjoitteluvinkkejä ja vaihtoehtoisia sormituksia, joista oli suuresti apua.

7) **In A** I. Stravinsky: Firebird

CLARINET I

9) Variation de l'oiseau de feu

The musical score consists of nine staves of music. It begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/8 time signature. The first staff (measure 9) starts with a piano (*p*) dynamic and a triplet of eighth notes. Subsequent staves contain various rhythmic patterns, including triplets and sixteenth-note runs. Dynamics fluctuate, including *mf*, *sff*, and *mp*. Performance markings such as 'trun' (trills) and fingerings (1, 2, 3) are present throughout the piece.

KUVA 12. Stravinsky: Tulilintu. Variation de l'oiseau de feu. Harjoitusnumerot 9-15.

4.2 Pakollinen tehtävä: W. A. Mozartin klarinettikonsertto, K. 622

Wolfgang Amadeus Mozartin säveltämä klarinettikonsertto K. 622 on kiistatta yksi keskeisimpiä ja esitetyimpiä klarinetille sävelletyistä teoksista. Klarinetin orkesterikoesoitoissa soitetaan useimmiten määrätyn mittainen katkelma W. A. Mozartin klarinettikonserton ensimmäisestä osasta yhdessä pianistin kanssa. Mozartin klarinettikonserton ensimmäisen osan esittelyjakso onkin usein ensimmäinen näyte hakijan osaamisesta. Toisinaan myös konserton toinen, hidas osa, kuuluu koesoiton ohjelmaan.

Konsertto edustaa wieniläisklassista tyyliä ja on sävelletty vuonna 1791. Teos on omistettu Mozartin ystävälle Anton Stadlerille. Klarinettikonsertto jäi yhdeksi Mozartin viimeisimmistä sävellyksistä. Konsertosta on kuultavissa hakijan viritys, rytminkäsittely ja perussoundi. Koska koesoitoissa on yleensä useita hakijoita, jää kullekin soittajalle vain vähän aikaa vakuuttaa koesoitto lautakunta osaamisellaan. Yhdysvaltalainen klarinetisti Peter Hadcock kehottaa lähestymään konserttoa kolmesta eri näkökulmasta. Näitä ovat itseluottamus, äänen kauneus ja musikaalisuus (Hadcock 1999, 196).

Suhtautumiseni Mozartin klarinettikonserttoon on ollut jo vuosia hyvin ristiriitainen. Toisaalta sen haastavuus kiehtoo minua, toisaalta turhauttaa. On ollut kuitenkin hyvin palkitsevaa huomata, että oma tulkinta konsertosta on edistynyt vuosien saatossa. Alla olevassa kuvassa on Mozartin klarinettikonserton kahdeksan ensimmäistä tahtia. Niiden perusteella lautakunta muodostaa ensimmäisen käsityksensä hakijan soitosta.

KUVA 13. Hadcock: The Working Clarinetist. Masterclasses with Peter Hadcock, 196.

4.3 Kamarimusiikkitehtävä: Carl Nielsen: Puhallinkvintetto, op. 43

Orkesterikoesoitossa on usein myös jokin kamarimusiikkitehtävä, jolla mitataan hakijan yhteissoittotaitoja. Kamarimusiikkitehtävä on usein koesoiton loppuvaiheessa, kun hakijoita on jäljellä enää vähän. Hakija soittaa teoksen yhdessä orkesterin muusikoiden kanssa. Tällä kertaa koesoittoon oli valittu Carl Nielsenin puhallinkvintetto, op. 43.

5 ORKESTERIAKATEMIA

Orkesteriakatemiamalli on Suomessa vielä melko uusi asia, vaikka erilaisia yhteistyömuotoja musiikkioppilaitosten ja ammattiorkestereiden välillä onkin ollut jo pidempään. Tampereen Musiikkiakatemiolla orkesteriakatemiatoiminta on järjestetty yhdessä Tampere Filharmonian kanssa. Orkesteriakatemioiden tarkoitus on antaa orkesterikoulutusta sekä valmistaa musiikinopiskelijoita koesoittoihin. Orkesteriakatemiain tunteilla on soitettu oman instrumentin keskeisiä orkesteripaikkoja. Instrumenttiopetuksen lisäksi Orkesteriakatemian puitteissa on ollut yleishyödyllisiä luentoja muun muassa ravinnosta. Myös sinfoniaorkesterin harjoitusten seuraaminen on osa Orkesteriakatemian opintoja.

Orkesteriakatemian tunteista on ollut suuri hyöty orkesteripaikkojen harjoitteluun. Sen lisäksi, että saa opetusta huippuammattilaisilta, saa oppia myös muilta opiskelijoilta. Orkesteriakatemian opettajat ovat itse orkesterien muusikoita, jotka toimivat työelämän edustajina. Heistä suuri osa on ollut mukana koesoittovaltuuskunnissa, joten he osaavat myös arvioida koesoittoissa vaadittavan osaamisen tason.

Koen, että orkesteripaikkojen harjoittelu on hyvä aloittaa riittävän ajoissa, vaikka orkesterikoesoitto ei olisikaan aivan ajankohtainen tavoite. Aloin harjoitella ensimmäisiä orkesteripaikkoja ensimmäisenä opiskeluvuoteni ja vuosien mittaan olen laajentanut omaa orkesteripaikkarepertuaaria ja syventänyt osaamistani. Orkesteriakatemian tunteilla kukin etenee omalla taitotasollaan. Koesoittovalmennuksesta on varmasti hyötyä kaikille, oli opiskelijan henkilökohtainen tavoite sitten mikä tahansa. Orkesteriakatemiasta oli suuri apu omaan koesoittovalmistautumiseeni.

Orkesteriakatemian puitteissa on järjestetty mock auditions eli harjoituskoesoittoja. Tällaiset harjoituskoesoitot ovat loistavia paikkoja mennä harjoittelemaan orkesteripaikkojen soittamista ennen osallistumista oikeisiin orkesterikoesoittoihin.

6 KOESOITTORAPORTTI

6.1 Ilmoitus koesoitosta

Ilmoitus Turun filharmonisen orkesterin klarinetin äänenjohtajan sijaisuuden koesoitosta julkaistiin syyskuun 2018 alkupuolella. Koesoitto tulitisiin järjestämään marraskuun 4. päivänä Turussa. Ilmoituksen yhteydessä oli myös luettelo koesoiton orkesteripaikoista. Arvioin oman tilanteeni ja päätin pian osallistumisestani. Aikaa minulla oli siis hieman vajaa kaksi kuukautta. Koin, että sijaisuuskoesoitto tarjosi hieman matalamman kynnyksen osallistua ensimmäiseen orkesterikoesoittoon kuin että vakanssiin etsittäisiin pysyvää jäsentä.

Tein virallisen ilmoittautumisen koesoittoon vasta paljon myöhemmin päätökseni jälkeen osallistua koesoittoon. Jostain syystä suoritin virallisen ilmoittautumiseni koesoittoon vasta muutama päivä ennen hakuajan päättymistä. Jälkikäteen ajateltuna tämä pieni yksityiskohta viestii minulle epävarmuudesta, jota koin. Haku aika koesoittoon päättyi 15. lokakuuta ja ilmoittautuminen hoidettiin sähköpostitse. Lisäksi liitteenä lähetettiin oma CV. Kutsu koesoittoon saapui 16. lokakuuta. Kutsussa pyydettiin vahvistamaan oma ilmoittautuminen viimeistään maanantaina 29. marraskuuta klo 13.00 mennessä. Lopullisen vahvistuksen yhteydessä pyydettiin ilmoittamaan, haluaako käyttää orkesterin tarjoamaa pianistia vai soittaako koesoitossa oman pianistin kanssa.

6.2 Koesoittopäivä

Muutama päivä ennen koesoittopäivää olin keventänyt harjoitteluani huomattavasti. Saavuin Turkuun koesoittoa edeltävänä päivänä ja yövyin hotellissa, joka sijaitsi melko lähellä koesoittopaikkaa. Olisin ehtinyt matkustaa Turkuun myös saman päivän aamuna, mutta päädyin ratkaisuun mennä kaupunkiin jo edeltävänä päivänä välttääkseni mahdolliset ylimääräiset muutujat koesoittopäivänä. Heräsin noin klo 8.30 ja menin syömään aamupalan pian heräämiseni jälkeen. Jännityksestä johtuen aamupala ei maistunut parhaalla

mahdollisella tavalla, mutta pakotin itseni syömään hieman, koska en tiennyt, milloin syöminen olisi seuraavan kerran mahdollista. Aamupalan jälkeen odottelin vielä hetken hotellilla ennen kuin lähdin suuntaamaan kohti Konserttitaloa.

Saavuvin koesoittopaikalle Turun konserttitalolle hyvissä ajoin ennen varsinaisen koesoiton alkua ja soittojärjestyksen arvontaa. Olin herännyt riittävän ajoissa, syönyt hieman aamupalaa ja käynyt matkalla ostamassa eväitä tulevaa päivää varten. Tältä osin valmistautumiseni oli sujunut täysin suunnitelmieni mukaan ja tunsin oloni luottavaiseksi ja rauhalliseksi. Koesoittopaikalla huomasin, että hakijoita oli saapunut paikalle runsaasti. Näin iso hakijajoukko oli minulle tietyllä tapaa yllätys, sillä kyseessä oli sijaisuuskoesoitto.

Heti saavuttuani koesoittopaikalle menin konserttitalon saliin, jossa oletin koesoiton pidettävän. Tutustuin saliin ensin lyhyesti silmäillen, kokosin soittimeni, lämmittelin ja soitin hieman salissa. Lavalta katsottuna salin oikeaan nurkkaan oli laitettu pöytä, jonka edessä oli sermi. Samaan aikaan salissa oli kanssani ainakin kymmenen muuta hakijaa, minkä koin hyvin oudoksi ja myös hieman epämiellyttäväksi. En tiennyt etukäteen, oliko koesoitto tilaan mahdollista tutustua koesoittopäivänä, mutta onnekseni se oli mahdollista. Parhaassa mahdollisessa tilanteessa olisin käynyt tutustumassa saliin jo aiemmin, kenties edellisenä päivänä tai aiemmin samalla viikolla. Vaikka oma soittovuoro saattaakin olla hyvin lyhyt aika kerrallaan, oli itselleni tärkeä tietää etukäteen ainakin se, minne on menossa, mistä ovesta saliin pääsee ja missä omaa soittovuoroa odotetaan. Lisäksi saliin tutustumalla saa käsityksen salin akustiikasta. Klarinetin lehdykkä on minulle tärkeä itseluottamuksen osatekijä. Ennen kuin poistuin salista, testasin salissa olevan pianon vireen, jotta tiedän pianon virityksen ennen omaa soittovuoroa.

Orkesterikoesoittoissa on usein hyvin vähän tai ei lainkaan harjoittelu-aikaa pianistin kanssa ennen ensimmäistä kierrosta. Minua helpotti henkisesti hyvin paljon, että olin soittanut koesoitossa soittavan pianistin kanssa aiemmin eräällä mestarikurssilla ja nimenomaan koesoitossa soitettavaa Mozartin klarinettikonserttoa.

Kohtasin koesoittopaikalla hakijoita, jotka olivat minulle ennestään tuttuja. Pääosin sulkeuduin omiin oloihin ja keskittyneestä mielentilastani johtuen juttelin ihmisten kanssa hyvin vähän. Tärkeintä minulle tuona päivänä oli keskittyä parhaalla mahdollisella tavalla tulevaan suoritukseen, jota varten olin valmistautunut.

6.2.1 Soittojärjestyksen arvonta

Koesoitoissa ensimmäisen kierroksen soittojärjestys arvotaan. Hakijoiden määrästä riippuen koesoitto lautakunta jakaa hakijat ryhmiin. Useimmiten lautakunta valitsee näistä pienemmistä ryhmistä hakijat, joita haluavat kuunnella koesoiton seuraavalla kierroksella. Etukäteen oli ilmoitettu, että vain hakijat, jotka olivat mukana soittojärjestyksen arvonnassa, saivat oikeuden osallistua koesoittoon.

Soittojärjestyksen arvonta alkoi klo 12. Ennen sitä orkesterin intendentti esitteli lyhyesti itsensä ja kertoi muutamia tiedotettavia asioita. Arvonta toteutettiin niin, että jokainen hakija kävi vuorotellen nostamassa paperilapun, jossa oli numero, joka tulisi määräämään oman soittovuoron. Hakijoita oli paikalla yhteensä 38 kappaletta. Sain arvonnassa numeron 26, joten odottelu-aikaa ennen omaa soittovuoroa tulisi olemaan melko runsaasti.

6.2.2 Ensimmäisen kierroksen ohjelma

Ensimmäisellä kierroksella saatetaan soittaa muutakin kuin pelkkä konserton osa. Soittojärjestyksen arvonnassa yhteydessä ilmoitettiin ensimmäisellä kierroksella soitettava ohjelma. Koesoitto lautakunta oli valinnut ensimmäisellä kierroksella soitettavaksi katkelman W. A. Mozartin klarinettikonserton ensimmäisen osan esittelyjaksosta sekä katkelman Kodalyn Galantalaistansseista. Etukäteen oli ilmoitettu, että ennen ensimmäistä kierrosta ei ollut mahdollisuutta harjoitella koesoitossa olevan pianistin kanssa.

6.2.3 Järjestelyt koesoittopaikalla

Ennen omaa soittovuoroa oli mahdollista lämmitellä pienissä huoneissa. Lämmittelyhuoneet jaettiin viiden tai kuuden hakijan kanssa. Huoneessa oli kuitenkin yleensä vain pari henkilöä kerrallaan. Juuri ennen omaa soittovuoroa pääsi salin lähellä olevaan tilaan, jossa sai valmistautua yksin hetki ennen omaa soittovuoroa. Pyrin lämmittelemään huolellisesti ja soittamaan mahdollisimman vähän ennen omaa vuoroani. Ensimmäisen kierroksen oli määrä päättyä klo 16.00.

Ennen kuin oma vuoroni koitti, minut oli haettu tilaan, joka sijaitsi varsinaisen koesoittotilan vieressä. Sain lämmitellä rauhassa ennen kuin minut haettiin saliin ja oma soittovuoroni koitti. Ennen soiton aloittamista tarkistin vielä nopeasti virityksen pianistin kanssa. Soittovuoroni päättyi lautakunnan "thank you"-kommenttiin ja pariin lyhyeen kättentaputukseen. En siis saanut soittaa ensimmäisellä kierroksella orkesteripaikkaa. Soittovuoroni jälkeen jäin yhteiseen tilaan odottamaan ensimmäisen kierroksen tuloksia. Jäljellä oli vielä toistakymmentä soittajaa. Kun kaikki hakijat olivat soittaneet ensimmäisen kierroksen ohjelman, orkesterin intendentti tuli kertomaan tulokset. Toiselle kierrokselle valittiin kaksitoista soittajaa.

7 ARVIO OMASTA SUORITUKSESTA

Jotta koesoitosta saa kaiken hyödyn irti, on hyvä tehdä arvio koko prosessista ja omasta suorituksesta sekä pohtia, missä asioissa onnistuttiin ja missä asioissa tulee parantaa seuraavalla kerralla. Koesoiton jälkeen oloni oli helpottunut. Olin selviytynyt uudesta haasteesta mielestäni kelvollisesti. Tällä kertaa koesoittoni päättyi kuitenkin ensimmäiselle kierrokselle, mikä oli pettymys.

Itse soittotilanne ei ollut mielestäni merkittävästi erilainen tilanne kuin vaikkapa pääsykokeet. Uusi tilanne luonnollisesti jännitti hieman, mutta en kokenut jännitystä luonteeltaan erilaiseksi kuin tavallista konserttiin liittyvää jännitystä.

Kaikki käytännön asiat, joihin pystyin itse vaikuttamaan, menivät suunnitelmieni mukaan. Koesoittopaikalla oli yleisesti ottaen melko rauhallinen ilmapiiri. Harjoitteluluokista kuuluva häly oli asia, joka oli ajoittain häiritsevää. Tällaisissa tilanteissa on tärkeä olla kiinnittämättä huomiota toisten soittoon ja keskittyä vain omaan tekemiseensä.

Koesoittoissa on usein paljon hakijoita, joten on luonnollista, että myös teoksista on erilaisia tulkintoja. Oma soittotyylään ei kuitenkaan pidä muuttaa koesoitotilanteessa, vaan on ehdottomasti pitäydyttävä siinä, millä tavalla on harjoitellut.

Kehittyäkseen muusikkona on hyvä saada jatkuvasti palautetta. Musiikinopiskelijana joutuu toisinaan olemaan oma-aloitteinen, jotta saa palautetta omasta soitostaan. Koesoittojen palautteenantokäytännöistä en tiennyt etukäteen mitään, enkä sen vuoksi osannut edes ajatella asiaa. Tulevaisuudessa aion toimia toisin.

Tätä koesoittoa varten en pitänyt harjoituspäiväkirjaa enkä laatinut tarkkaa harjoitussuunnitelmaa. Aloittaessani valmistautumiseni seuraavaan koesoittoon aion kiinnittää huomiota erityisesti harjoittelun laatuun ja tehokkuuteen. Harjoittelun laadun ja määrän seurantaan varten aion laatia kirjallisen

harjoitussuunnitelman ja lisäksi pitää koko valmistautumisajan harjoituspäiväkirjaa.

Tutustuminen kirjallisuuteen paljasti oman harjoitteluni puutteet. Joudunkin korjaamaan monia toimintatapoja, jotta pystyn saavuttamaan asettamani tavoitteet ja menestymään koesoitoissa. Pyrin nostamaan omaa perustasoani paremmaksi, kehittämään Mozartin konserton teknistä ja tulkinnallista toteutusta sekä harjoittelemaan orkesteripaikat entistä parempaan kuntoon.

Valmistautumisprosessi muistutti minua siitä, kuinka soittoharjoittelun lisäksi huomioita on kiinnitettävä ravintoon, unen määrään ja laatuun sekä liikuntaan. Optimaalisimman lopputuloksen saavuttamiseksi näiden asioiden on oltava hyvässä tasapainossa.

8 POHDINTA

Matka koesoittoon ilmoittautumisesta ja sen jälkitöihin oli kuukausien mittainen matka. Kokemus ensimmäisestä orkesterikoesoitosta oli hyvin opettavainen. Koesoitossa vastaan tuli vastaan tilanteita, joita oppii hallitsemaan vain osallistumalla koesoittoihin. Nyt tiedän paremmin, mitkä asiat minua tulevaisuudessa koesoitoissa odottavat. Uskon, että orkesteripaikkojen harjoittelu olisi jäänyt merkittävästi puutteellisemmaksi ilman koesoiton kaltaista tavoitetta. Toivon, että ajatuksistani on hyötyä myös muille, erityisesti nuorille musiikinopiskelijoille.

Analyttinen lähestymistapa ei välttämättä sovi kaikille. Hyviä tuloksia voi saavuttaa ilman harjoituspäiväkirjoja tai päiväkohtaisia harjoitussuunnitelmia. Ne voivat kuitenkin olla korvaamattomia apuvälineitä, jotka auttavat harjoittelun seurannassa ja tätä kautta tavoitteiden saavuttamisessa. Koen, että on tärkeää kääntää kaikki mahdolliset kivet, pyrkiä korkealle ja katsoa, mihin saakka omat kyvyt riittävät.

LÄHTEET

Arjas, P. 1997. Iloa esiintymiseen. Muusikon psyykkinen valmennus. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Galamian, I. 1990. Galamianin viulumetodi. Suom. Salmiala, S. Helsinki. VAPK-kustannus.

Hadcock, P. 1999. The Working Clarinetist: Masterclasses with Peter Hadcock. New Jersey: Roncorp publications.

Heath, J. 2016. Winning the Audition: turbocharge your orchestral audition: advice from leaders from the field. Kalifornia: CreateSpace Independent Publishing Platform.

Irving, D. 2002. Ammatti: muusikko. Opas esiintyjälle. Helsinki: Yliopistopaino

Koesoitto-suositukset. Suomen Muusikkojen Liitto ry. Luettu 11.02.2019. <http://www.muusikkojenliitto.fi/sopimukset-ja-tariffit/>

Larssen, E. 2014. Paras. 1. taskukirjapainos. Suom. Kivelä, P. Helsinki: Bazar Kustannus Oy.

Maijala, P. 2003. Muusikon matka huipulle: soittamisen eksperttiys huippusoittajan itsensä kokemana. Studia Musica 20. DocMus-yksikkö. Sibelius-Akatemia.

Osborn, S. Orchestral excerpts for clarinet: a teaching guide. Luettu 10.03.2019. <http://www.osbornmusic.com/guide.html>

Pohjannoro, U. 2010. ”Rima nousee koko ajan” Kapellimestarien näkemyksiä orkestereiden tulevaisuudesta ja muusikoiden osaamistarpeista. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive. Osarapotti 10. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Poutala, M. 2015. Mitä menestyminen vaatii. Helsinki: Passion lives / Mika Poutala.

LIITTEET

Liite 1. Koesoittokutsu

October 16, 2018

INVITATION TO THE AUDITION

Substitute audition for **Principal Clarinet** at Turku Philharmonic Orchestra, Finland, will be arranged on Sunday November 4th, first round starting at 12 o'clock noon.

The audition will be held at Turku Concert Hall.

Please confirm your attendance at the audition by email (orchestra@turku.fi) by Monday 29th of October 1 pm the latest (GMT+2 Finnish time). When confirming, please indicate if you want to be accompanied by **orchestra's pianist** or bringing your own pianist.

Audition repertoire:

- W. A. Mozart: Clarinet Concerto in A KV 622, 1st and 2nd mvt

Orchestral excerpts:

- L. van Beethoven: Symphony no. 6, 1st mvt bars 418-492, 2nd mvt bars 68-77, 3rd mvt bars 122-133.
- Z. Kodály: Dances of Galánta, bars 31-65.
- F. Mendelssohn: Midsummer Night's Dream, Scherzo (whole movement).
- O. Respighi: Pini di Roma, Pini del Gianicolo clarinet solo.
- D. Shostakovich: Symphony No. 9, 2nd mvt bars 1-62, 3rd mvt bars 1-47.
- J. Sibelius: Symphony No. 1, 1st mvt bars 1-32, 3rd mvt from F to H.
- Stravinsky: Firebird, Variation de l'oiseau de feu.

Chamber music excerpt:

- Chamber Music Excerpt: C. Nielsen Wind Quintet Op. 43, 1st mvt

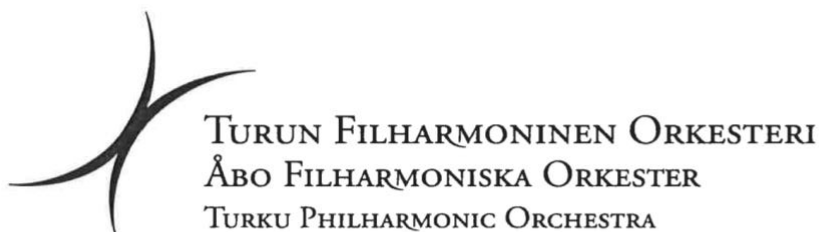
The orchestral excerpts booklet is available on <http://www.tfo.fi/en/openvacancies>.

More information about the audition schedule will be sent later to the applicants who have confirmed their attendance.

Welcome to Turku!

Niina Helander
Orchestra Manager

Liite 2. Lista orkesteripaikoista

Sun 1st of November 2018
SUBSTITUTE AUDITION FOR PRINCIPAL CLARINET

Orchestral Excerpts

1a) L. van Beethoven: Symphony no. 6, 1st mvt	2
1b) L. van Beethoven: Symphony no. 6, 2nd mvt	2
1c) L. van Beethoven: Symphony no. 6, 3rd mvt	2
2) Z. Kodály: Dances of Galanta	3
3) F. Mendelssohn: Midsummer Night's Dream, Scherzo	4
4) O. Respighi: Pini di Roma, Pini del Gianicolo clarinet solo	6
5a) D. Shostakovich: Symphony No. 9, 2nd mvt	7
5b) D. Shostakovich: Symphony No. 9, 3rd mvt	8
6a) J. Sibelius: Symphony No. 1, 1st mvt	9
6b) J. Sibelius: Symphony No. 1, 3rd mvt	10
7) Stravinsky: Firebird, Variation de l'oiseau de feu.	11
Chamber Music Excerpt	
8) C. Nielsen Wind Quintet Op. 43, 1 st mvt	13